

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 9C/336/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115221332
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Jaselský
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2023:8115221332.16

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom, JUDr. Jozefom Jaselským, v právnej veci žalobcu: 1a./ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXX, XXX XX C., 1b./ E. F. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX/XX, XXX XX G., 1c./ H. I., J. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. L. XXXX/X, XXX XX G., 1d./ M. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/XX, XXX XX G., právne zastúpení: Advokátska kancelária VALO & PARTNERS s.r.o., IČO: 36868434, so sídlom Konštantínova 3, 080 01 Prešov, 2./ N. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. – O. P. X, Q., P. J. R., proti žalovanému: 1./ Mesto Prešov, so sídlom Hlavná 73, 080 01 Prešov, IČO: 00 327 646, právne zastúpený: JUDr. Alojz Naništa, advokát, IČO: 35 519 193, so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, 2./ S. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXXX, XXX XX T., B. J., 3./ D. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. R. R. XXX, XXX XX T. R. R., B. J., 4./ U. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXXX/X, XXX XX M., o určenie vlastníckeho práva, takto

rozhodol:

U r č u j e, že nehnuteľnosti – pozemky nachádzajúce sa v k.ú. M., obec M., okres M. a zapísané na LV č. XXXXX ako
parcela CKN č. XXX/X o výmere 424 m² – druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie,

parcela CKN č. XXX/X o výmere 44 m² – druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie
p a t r i a do dedičstva po A. I., nar. XX.XX.XXXX a zomrelej XX.XX.XXXX v rozsahu podielu 3/24 v pomere k celku.

Žalovaný v 1. rade je p o v i n n ý zaplatiť žalobcom 1a. až 1d. rade náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.

Žalobcovi v 2a. rade náhradu trov konania voči žalovaným 1. až 4. rade n
e p r i z n á v a.

Žalobcom v 1a. až 1d. rade náhradu trov konania voči žalovaným v 2. až 4. rade n
e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Žalobou došlou súdu dňa 13.08.2015 sa právna predchodkyňa žalobcov v 1a. až 1d. a 2. rade domáhali určenia, že do dedičstva po nebohej A. I., zomr. XX.XX.XXXX patrí spoluvlastnícky podiel v rozsahu 3/24 v pomere k celku na parcele registra CKN č. XXX/X, zastavaná plocha o výmere 424 m² a parcele CKN č. XXX/X, zastavaná plocha o výmere 44 m², k.ú. M..

1.1. V odôvodnení žaloby poukázali na to, že analogický spor už Okresný súd Prešov právoplatne rozhodol vec sp. zn. 25C/4/2013. Zároveň navrhol pripojenie a oboznámenie tohto súdneho spisu. V ďalšej časti žaloby citovali práve z rozsudku okresného súdu Prešov sp. zn. 25C/4/2013.

Žalovaný v 1. rade sa k žalobe prvýkrát vyjadril podaním doručeným súdu dňa 17.06.2016 (č.l. 53), z ktorého vyplýva, že žalobcovia v žalobe neuvádzajú, či a kedy bolo prejednané dedičstvo po zomrelej. Žalovaný v 1. rade zároveň poukázal na to, že nadobudol vlastnícke právo na základe zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí a dňa 24.04.1997 bolo do notárskej zápisnice, sp. zn. N 59/97, Nz 255/97, u notára, JUDr. Mariána Petra, spísané osvedčenie vyhlásenia o vlastníctve k nehnuteľnostiam. Z obsahu tohto osvedčenia vyplýva, že mesto M. prostredníctvom primátora vyhlásilo, že je vlastníkom nehnuteľností v k.ú. M., a to parcely č. XXX a parcely č. XXX. Z bodu 2 osvedčenia vyplývajú skutočnosti, na základe ktorých sa žalovaný v 1. rade cíti vlastníkom týchto nehnuteľností.

Tunajší súd rozsudkom zo dňa 29.06.2020, č.k. 9C/336/2015-200, určil, že nehnuteľnosti - pozemky nachádzajúce sa v k.ú. M., obec M., okres M. a zapísané na LV č. XXXXX - ako parcela CKN č. XXX/X o výmere 424 m² - druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie, - parcela CKN č. XXX/X o výmere 44 m² - druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie patria do dedičstva po A. I., nar. XX.XX.XXXX a zomrelej XX.XX.XXXX v rozsahu podielu 3/24 v pomere k celku.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v 1. rade odvolanie.

Krajský súd v Prešove, ako odvolací súd, uznesením, č.k. 18co/37/2020-250, zrušil vyššie cit. rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že odvolanie žalovaného v 1. rade za dôvodné vo vzťahu k okruhu strán sporu, vrátane jeho argumentácie, že v konaní je potrebné konať aj s dedičkou neb. Q. I.. Iným spôsobom odvolací súd nazeral na odvolaciu námietku žalovaného v 1. rade vo vzťahu k preukázaniu titulu pre nadobudnutie jeho vlastníctva k podielu neb. poručiteľky. Uviedol, že postup a názor na okolnosti nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaným v 1. rade, súdom 1. inštancie možno považovať za legitímny (aj keď uplynulo viac ako 10 rokov od zápisu vlastníctva v prospech žalovaného v 1. rade). Osvedčenie v prospech žalovaného v 1. rade bolo vydané v súlade s platným právnym predpisom v čase jeho vydania. Tento fakt je nesporný. Na druhej strane však pri uplatnení vlastníckeho práva iným subjektom, ako zapísaným v katastri nehnuteľnosti, je potrebné posudzovania oboch vlastníckych titulov a zistenia konajúceho súdu premietnuť do svojho konečného rozhodnutia. Odvolací súd uložil súdu 1. inštancie posúdiť úplnosť okruhu strán sporu (nútené spoločenstvo) a opakovane vo veci rozhodne.

Súd vykonal dokazovanie obsahom listín tvoriacich súdny spis ako aj listinami tvoriacimi pripojený súdny spis zn. 25C/4/2013 a zistil nasledujúce:

6.1. Z notárskej zápisnice zn. N 59/97, Nz 255/97 (č.l. 57) vyplýva, že Mesto Prešov v zastúpení svojim primátorom vyhlásilo, že je okrem iného vlastníkom parcel zapísaných na LV č. XXXX, k.ú. M., a to parcely č. XXX A. XXX. Účastník v zastúpení vyhlásil, že tieto nehnuteľnosti mesto Prešov nadobudlo na základe zákona č. 138/1991 Zb. a od roku 1991 tieto nehnuteľnosti nerušene drží a dobromyseľne užíva, pričom v prírode sa jedná o verejnú zeleň na W. N.. Účastník žiada zosúladiť právny stav k týmto nehnuteľnostiam zo skutočným stavom. Účastník v zastúpení mal svoje tvrdenia doložiť čestným vyhlásením dvoch vo veci nezaujatých osôb znalých miestnych pomerov ako aj vyjadrením mesta M.. Notár osvedčil, že proti vydanému oznámeniu zo dňa 06.02.1997 neboli podané žiadne námietky v zákonom stanovenej lehote 60 dní odo dňa zverejnenia oznámenia.

6.2. Pokiaľ ide o právoplatne skončenú vec vedenú na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25C/4/2013, v tomto konaní predmetom bolo určenie, že do dedičstva po nebohom H. P. patrí spoluvlastnícky podiel 5/24 k pôvodnej pozemkovknižnej parcele XXX/X zapísanej v pozemkovknižnej zápisnici č. XXX pre k.ú. M.. V tomto spise sa ďalej nachádza pozemkovknižná zápisnica č. vložky XXX, kde boli okrem iných zapísané parcely XXX/X a XXX/X. Spoluvlastníkom týchto parcel bola okrem iných osôb aj A. I. J. P., a to v rozsahu podielu 3/24 v pomere k celku.

6.3. Z listiny vydanéj Cestným investorským úradom v Košiciach (č.l. 8) vyplýva, že pre výstavbu štvorprúdovej komunikácie M. - C. B. X/XX mieni Cestný investorský úrad v Košiciach vykúpiť nehnuteľnosti zapísané vo vložke č. XXX k.ú. M., parc. č. XXX/X. Zároveň z listiny cestného investorského úradu v Košiciach (č.l. 9) vyplýva, že H. P. bola v súvislosti s výkupom parcely XXX/X zaplatená suma 12.889,- Kčs ako odplata za jeho podiel v rozsahu 5/24.

6.4. Z dokladov zaslaných Okresným úradom Prešov, katastrálnym odborom (č.l. 90 a nasl.) vyplynulo, že na liste vlastníctva č. XXXX týkajúceho sa parcely č. XXX je ako spoluvlastník uvedená aj A. I. J. P. v rozsahu podielu 3/24 v pomere k celku.

6.5. Okresný súd Prešov uznesením, č.k. 25C/4/2013-120, zadal znalcovi E. Q. Q. vypracovať presnú identifikáciu pôvodnej parcely XXX/X, k.ú. M., zapísanej v pozemnoknižnej zápisnici č. XXX. Znalec podal znalecký posudok pod č. 4/2014 (č.l. 133-143), kde dospel k záveru, že parcela mpč. 543/1 sa nachádza v parcelách CKN č. XXX/X A. XXX/X, ktoré sú zapísané na LV č. XXXX, k.ú. M.. Časť parcely mpč. XXX/X ako diel 1. o výmere 44 m² sa nachádza v parcele CKN č. XXX/X a časť parcely mpč. XXX/X ako diel 2. o výmere 424 m² sa nachádza v parcele CKN č. XXX/X. Z doplnku k znaleckému posudku č. 4/2014 zo dňa 02.09.2014 (č.l. 171-173) vyplýva, že na základe vyhotoveného geometrického plánu bola parcela mpč. XXX/X zapísaná pôvodne PKV č. XXX o výmere 468 m² definovaná na novovytvorenej parcely XXX/X o výmere 424 m² a XXX/X o výmere 44 m².

6.6. Vo veci sp. zn. 25C/4/2013 Okresný súd Prešov rozhodol dňa 27.10.2014 (č.l. 199-202) tak, že určil, že do dedičstva po nebohom H. P. patrí spoluvlastnícky podiel 5/24 na novovytvorenej parcele registra CKN XXX/X – zastavaná plocha o výmere 424 m² a spoluvlastnícky podiel 5/24 k novovytvorenej parcele CKN XXX/X – zastavaná plocha o výmere 44 m². V rámci tohto rozsudku dospel Okresný súd k nasledujúcim skutkovým a právnym záverom sp. 25C/4/2013, od ktorých v tejto veci konajúci súd nemá dôvod sa odchyliť a preberá ich za svoje:

„Vykonaným dokazovaním, teda predovšetkým oznámením o výkupe nehnuteľností z dôvodu výstavby komunikácie M. - C. Cestným investorským útvarom, ale len vo vzťahu k parcele XXX/X mal súd za to, že žalovaný v 1. rade sa stal vlastníkom len tejto časti nehnuteľnosti, ktorá bola pôvodne taktiež v spoluvlastníctve právneho predchodcu žalobkyne a žalovaných v 2. až 8. rade, ako dom a dvor. Žalovaný v 1. rade však neprodukoval žiadny dôkaz vo vzťahu k pôvodnej parcele mpč. XXX/X, neskôr parcele EN XXX. Skutočnosť, že daná nehnuteľnosť nebola prejednaná v dedičstve nijako nepreukazuje titul nadobudnutia vlastníckeho práva, prípadne oprávnený vstup do držby žalovaného v 1. rade. Súd poukazuje na to, že žalovaný v 1. rade, resp. v čase dedičského konania štát, zrejme nemal žiadnu vedomosť o tejto skutočnosti, teda že predmetná nehnuteľnosť nebola prejednaná v dedičstve. O tejto skutočnosti sa žalovaný v 1. rade dozvedel až na základe či už mimosúdneho jednania so žalobkyňou, prípadne zo súdneho konania.

Čo sa týka samotného vstupu do držby, súd poukazuje na to, že v súlade s § 129 ods. 1 a § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, oprávneným držiteľom je iba ten, kto nakladá s vecou ako vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný treba hodnotiť vždy objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia účastníka) a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržiaciu dobu dôvod na pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať.

Ako je zrejmé z komunikácie Cestného investorského útvaru s právnym predchodcom žalobkyne, štát ako subjekt, ktorý za účelom výstavby 4-prúdovej komunikácie získaval od súkromných vlastníkov nehnuteľnosti, zabezpečil túto svoju povinnosť len vo vzťahu k pôvodnej parcele XXX/X. Žalovaný v 1. rade však ako nástupca štátu v súlade s ustanovením Zákona č. 13/1991 Zb., nepredložil žiadny právny titul alebo rozhodnutie, ktoré by mu dávalo oprávnenie myslieť si, že štát, bol vlastníkom alebo oprávneným držiteľom spornej nehnuteľnosti. Pokiaľ pôvodne štát začal predmetnú nehnuteľnosť užívať, a neskôr žalovaný v 1. rade v tom pokračoval, robili tak bez právneho dôvodu. Ani u jedného z týchto subjektov nebolo možné, aby vzniklo čo i len subjektívne presvedčenie, že im nehnuteľnosť patrí.

Súd poukazuje na to, že pokiaľ bola časť nehnuteľnosti odkúpená a časť bola ponechaná vo vlastníctve pôvodných vlastníkov, neznamená len skutočnosť, že danú nehnuteľnosť neužívali, právo vlastníka

vedľajšej parcely danú nehnuteľnosť si privlastniť, aj vzhľadom na skutočnosť, že teritoriálne s touto nehnuteľnosťou súvisí. Pri výstavbe cesty, ak aj pri odkupovaní pozemkov boli vyhotovené geometrické plány na to príslušnou štátnou organizáciou. Táto ako vtedy jediná bola oprávnená na takúto činnosť v minulosti a išlo v skutočnosti o činnosť štátu, ktorý mal garantovať realizáciu práv v súlade s právnymi predpismi. Pokiaľ teda žalovaný ako nástupca štátu nevie preukázať, na základe čoho došlo k užívaniu nehnuteľnosti právneho predchodcu žalobkyne, znamená to, že predmetnú nehnuteľnosť nemohol nadobudnúť do svojho vlastníctva a bolo teda namieste žalobe vyhovieť a rozhodnúť, že do dedičstva po otcovi žalobkyne patrí predmetná nehnuteľnosť v patričnom podiele, keďže to vyplýva so žalobkyňou predložených listinných dôkazov, predovšetkým pôvodnej mpč. parcely XXX a z listu vlastníctva XXXX, všetko v kat. úz. M..“

Pri svojom rozhodovaní vychádzal súd z nasledovných skutkových záverov a právnych úvah:

Ako už súd uviedol vo svojom skoršom rozhodnutí, vzhľadom na to, že vyhovie žalobe umožní spoluvlastnícky podiel po nebohej p. I. prejednať v dodatočnom dedičskom konaní je na požadovanom určení daný naliehavý právny záujem.

Pre meritórne prejednanie veci bolo ďalej potrebné, aby sa ho zúčastnili všetci do úvahy prichádzajúci dedičia (či už na strane žalobcu alebo žalovaného), keďže tvoria tzv. nútené spoločenstvo (§ 78 C.s.p.). Pre určenie do úvahy prichádzajúcich dedičov je tak rozhodujúci deň úmrtia poručiťky.

A. I. zomrela dňa XX.XX.XXXX. Z dedičského spisu zn. D 302/83 vyplynulo, že jej dedičmi boli deti Q. C., K. I. a po A. I., ktorý sa jej smrti nedožil jeho syn (vo vzťahu k poručiťke vnuk) Q. I..
Dcéra Q. C., J. I. zomrela dňa XX.XX.XXXX a táto mala deti (2D/10/2012; Dnot/17/2012)
K. C. (vnuk poručiťky) zomrel dňa XX.XX.XXXX a dedičmi po ňom sú (sp. zn. 8D/140/2019; Dnot/238/2019) H. B. a N. N., J. C.,

H. B. (vnučka poručiťky), rod. C. zomrela dňa XX.XX.XXXX (č.l. 293), a po nej jej manžel A. B. a jej deti E. F. B., H. I., M. B. (č.l. 286-288).

A. C. (vnuk poručiťky) zomrel dňa XX.XX.XXXX (č.l. 127) a po ňom dcéra N. N.
P. K. I. (XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX) a po ňom (26D/481/2016; Dnot/109/2016) jeho deti
S. C. (vnučka poručiťky), rod. I.

D. K. (vnučka poručiťky), rod. I.

P. A. I. (nedožil sa smrti matky, zomrel asi v roku XXXX) po ňom jeho syn, teda vnuk poručiťky, Q. I. (XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX) a po ňom (26D/480/2016; Dnot/108/2016) jeho družka, U. G. J. G.

Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/154/2010 (R 32/2011), V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, ide o posúdenie, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiťa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Podľa rozhodnutia ÚS SR, sp. zn. I. ÚS/151/2016, zo dňa 03.05.2017, Pokiaľ ide o ústavnoprávne posúdenie sťažnosti sťažovateľov, ústavný súd síce vidí rozdiel medzi konaním o určenie vlastníctva a konaním o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, v oboch prípadoch však ide o obdobné určovacie žaloby, v ktorých podľa názoru ústavného súdu musia byť uvedené princípy ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa chránené rovnakým spôsobom. Inak povedané, úvahy krajského súdu podporené staršími judikatórnymi závermi najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 154/2010, sp. zn. 3 Cdo 29/2010) vo svetle preferovaného princípu ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa neobstoja. Ak má totiž mať určovacia žaloba okrem iného aj preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno vidieť rozumný dôvod na to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, neskúmala v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, a aby všeobecné súdy v podstate umelo predlžovali stav právnej neistoty a nútili strany do podávania ďalších (zbytočných) žalôb, v ktorých by sa táto otázka následne riešila. Navyše, aj rozhodnutie o takomto určení musí deklarovať existenciu právneho vzťahu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia podľa § 154 ods. 1 OSP (teraz § 217 ods. 1 CSP). Pokiaľ taký právny vzťah už neexistuje, nemôže mať ani návrh na určenie, že veci patria do dedičstva po zomrelom poručiťovi,

úspech. Vzhľadom na to, že prax NS SR sa javí prekonaná rozhodnutím ÚS SR, preskúmal súd vec aj z hľadiska okolností, ktoré nastali po smrti poručiteľky.

Skutkový stav veci plynúci z dokazovania v tom smere, že sporné nehnuteľnosti neboli ich (spolu)vlastníkom vyvlastnené považuje súd za nesporný.

Žalovaný v 1. rade svoje vlastnícke právo vyvodzoval výlučne z Notárskej zápisnice – osvedčenie vyhlásenia o vlastníctve k nehnuteľnostiam zn. N 59/97, Nz 255/97 zo dňa 24.04.1997. V rámci právnej argumentácie žalovaný 1. poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo/47/2012 (R 125/2014) - Podľa § 2 ods. 1 zák. č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000 na základe osvedčenia notára (ďalej len "osvedčenie") vydaného za podmienok uvedených v tomto zákone sa v evidencii nehnuteľností zapíše za vlastníka nehnuteľnosti osoba uvedená v tomto osvedčení. Podľa § 2 ods. 2 zák. č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000 ak do 10 rokov odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností podľa odseku 1 neuplatní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách vykonávaných z dôvodu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, vlastnícke právo k nehnuteľnosti takto zapísanej iná osoba, stáva sa zapísaná osoba vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania; to platí aj pre prípad, keď nehnuteľnosť v tejto lehote bola prevezená na inú osobu, než ktorá je uvedená v osvedčení. Podľa § 2 ods. 3 zák. č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000 po dobu uvedenú v odseku 2 má osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností alebo nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti postavenie oprávneného držiteľa. Podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutel'nosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Účelom zákona č. 293/1992 Zb., účinného od 11. júna 1992, bolo okrem iného upraviť podmienky a postup pri zápise neevidovaných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam (§ 1 písm. a/). Cieľom tejto právnej úpravy bolo usporiadanie neevidovaných právnych vzťahov k nehnuteľnostiam v urýchlennom a pokiaľ možno najmenej formálnom konaní. Tento cieľ bol reakciou na skutočnosť, že vtedajšia evidencia nehnuteľností neodrážala skutočné vlastnícke pomery k nehnuteľnostiam. Postup a podmienky zápisu za vlastníka do evidencie nehnuteľností upravovala druhá časť uvedeného zákona v § 2 až § 9. Podľa názoru dovolacieho súdu ustanovenie § 2 ods. 2 zák. č. 293/1992 Zb. bolo vo vzťahu k § 134 Občianskeho zákonníka špeciálnou úpravou, ktorá umožňovala vydržanie ako originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva za jednoduchších podmienok, než aké stanovovala všeobecná úprava. Vydržanie vlastníckeho práva podľa § 2 ods. 2 zák. č. 293/1992 Zb. vyžadovalo splnenie podmienok, a to že išlo o osobu zapísanú v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe, a že do desiatich rokov od zápisu tejto osoby neuplatnila vlastnícke právo k nehnuteľnosti v konaní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách iná osoba. Zrušenie uvedeného ustanovenia k 30. novembru 2000, t.j. po ôsmich rokoch a šiestich mesiacoch od jeho účinnosti, malo za následok, že u žiadnej osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe, nemohlo dôjsť k zavŕšeniu podmienok vydržania podľa tejto špeciálnej úpravy (pre neuplynutie desaťročnej doby plynúcej odo dňa zápisu za vlastníka). Tým však nebola u takejto osoby dotknutá možnosť vydržania vlastníckeho práva splnením podmienok vydržania vyplývajúcich z § 134 Občianskeho zákonníka. Týmto podmienkami boli: a) spôsobilý predmet vydržania, b) oprávnená držba a c) nepretržité trvanie oprávnenej držby po dobu desiatich rokov, ak išlo o nehnuteľnosť. Podmienka oprávnenej držby bola u osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe splnená bez ďalšieho. Vyplývala zo zákona ako právny účinok zápisu notárskeho osvedčenia o držbe do katastra nehnuteľností. Takáto osoba nadobudla totiž postavenie oprávneného držiteľa, zaručené po dobu desiatich rokov odo dňa zápisu do katastra. Zrušenie ustanovení, na základe ktorých takéto postavenie získala, nemalo na vznik a trvanie práva oprávnenej držby žiaden vplyv. Uvedené rozhodnutie nemá pre prejednávajúci súd síce priamu záväznosť, no ako tzv. zbierkové rozhodnutie má však záväznosť precedenčnú.

Súd poukazuje na ďalšie rozhodnutia najvyšších súdnych autorít SR, o ktoré opiera svoje rozhodnutie:

rozhodnutie NS SR, sp. zn. 4 Cdo/34/99, Žalobou o určenie, že žalovaná nesplnila podmienky na vydanie osvedčenia sa mohla odstrániť hroziaca neistota v právnom postavení žalobkyne, ale i žalovanej, a preto podľa názoru dovolacieho súdu, už táto skutočnosť založila existenciu naliehavého právneho záujmu na vyššie uvedenom žalobkyňou požadovanom určení. Poskytnutie a možnosť takejto ochrany sama osebe vyplýva aj zo zákona č. 293/1992 Zb. z ustanovenia § 3 ods. 1, podľa ktorého za stavu, keď prebieha súdne konanie, osvedčenie podľa § 2 nemožno vydať. Preto súd v rámci tohto konania musí na základe

zistených skutkových okolností posúdiť, či žalovaná má alebo nemá také postavenie držiteľa, ktoré je právne významné pre postup podľa § 2 a nasl. zákona č. 293/1992 Zb. Od rozhodnutia súdu o takto uplatnenej žalobe bude závisieť ďalší postup notára v konaní o vydanie osvedčenia žalovanej.

rozhodnutie NS SR, sp. zn. 4Cdo/82/98, Dovolací súd je toho názoru, že takto podaná žaloba zodpovedá záujmu žalobkyne, aby v súdnom konaní boli preskúmané okolnosti, či žalovaný má alebo nemá postavenie oprávneného držiteľa k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom konania o vydanie osvedčenia. I keď určovací petit je žalobkyňou vymedzený záporne (negatívne), má na takomto návrhu naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) O.s.p. Totiž len tak sa môže ako vlastníčka, resp. spoluvlastníčka nehnuteľnosti domáhať ochrany proti tomu, kto tvrdí, že je oprávneným držiteľom tej istej nehnuteľnosti. Poskytnutie a možnosť takejto ochrany sama osebe vyplýva aj zo zákona č. 293/1992 Zb.

rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2Cdo/191/2009, Odvolací súd pri svojom právnom závere o nespochybniteľnosti vydržania nehnuteľnosti žalovanou uplynutím 10-ročnej lehoty vychádzal výlučne z citovaného § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb., ale ako vyplýva z výslovného znenia § 2 ods. 1 za vlastníka nehnuteľnosti sa zapíše osoba uvedená v osvedčení, vydaného za podmienok v tomto zákone uvedených. „Osvedčenie možno vydať len pre držiteľa nehnuteľnosti (§ 3 ods. 2) na jeho návrh, ku ktorému sa pripoja písomné doklady o skutočnostiach uvedených v § 4 ods. 2 a čestné vyhlásenie a vyjadrenie uvedené v § 5 (a/ čestné vyhlásenie dvoch, vo veci nezaujatých osôb, znalých miestnych pomerov k spôsobu získania nehnuteľnosti navrhovateľom a potvrdzujúce, že navrhovateľ je držiteľom nehnuteľnosti, ak 2 Cdo 191/2009 je nehnuteľnosť v nájme, tiež vyjadrenie nájomcu o tom, že navrhovateľ je prenajímateľom, b/ vyjadrenie obce o okolnostiach dôležitých pre vydanie osvedčenia). Pravdivosť obsahu dokladov pripojených k návrhu ani náležitosti vôle navrhovateľa a iných osôb notárstvo nepotvrďuje § 6 ods. 1), čo však neznamená, že v prípade pochybností nemožno skúmať splnenie uvedených podmienok. Odvolací súd sa uvedenými relevantnými skutočnosťami, týkajúcimi sa splnenia predpokladov tvrdeného a preukazovaného vlastníckeho práva účastníkov konania, nezaoberal. Na strane žalovanej, či boli splnené všetky zákonné podmienky nadobudnutia vlastníctva nehnuteľnosti vydržaním a či boli odstránené pochybnosti o oprávnenej držbe. S existenciou týchto predpokladov sa bolo treba zaoberať tak pred notárskou zápisnicou osvedčeného vyhlásenia o vydržaní nehnuteľnosti vzhľadom na charakter nehnuteľnosti a skutočnosti v nej uvedené, týkajúce sa predchádzajúcich vlastníkov, ako aj po vydaní osvedčenia a o vydržaní, keď žalovaná mala vedomosť o nadobudnutí vlastníctva žalobkyňou, ktorá sa svojho vlastníckeho práva aj domáhala prostredníctvom dosiahnutia mimosúdnej dohody.

rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2Cdo/159/2010, Osvedčenie, ako vyplýva z výslovného znenia § 2 ods. 1 zákona, možno vydať len za podmienok v tomto zákone uvedených. Podľa § 3 ods. 2 osvedčenie možno vydať len pre držiteľa nehnuteľnosti na jeho návrh, ku ktorému sa pripoja doklady o skutočnostiach vyplývajúcich z ustanovenia v § 4 ods. 2 a pripojí sa čestné vyhlásenie a vyjadrenie uvedené v § 5 (a/ čestné vyhlásenie dvoch, vo veci nezaujatých osôb, znalých miestnych pomerov k spôsobu získania nehnuteľnosti navrhovateľom a potvrdzujúce, že navrhovateľ je držiteľom nehnuteľnosti, ak je nehnuteľnosť v nájme, tiež vyjadrenie nájomcu o tom, že navrhovateľ je prenajímateľom, b/ vyjadrenie obce o okolnostiach dôležitých pre vydanie osvedčenia). Pravdivosť obsahu dokladov pripojených k návrhu ani náležitosti vôle navrhovateľa a iných osôb notárstvo nepotvrďuje (§ 6 ods. 1), čo však neznamená, že v prípade pochybností nemožno skúmať splnenie uvedených podmienok.

podľa rozhodnutia ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 477/2015, považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že opodstatneným je aj ďalší argument, ktorým sťažovatelia zdôvodňovali svoju sťažnosť, a to skutočnosť, že nielen podľa tvrdení sťažovateľov, ale aj na základe výsledkov dokazovania prvostupňového súdu (rozsudok okresného súdu sp. zn. 5 C 117/2009 z 15. februára 2010) žalovaní sporné nehnuteľnosti v držbe v čase vyhlásenia o vydržaní ani počas plynutia 10 - ročnej lehoty upravenej zákonom č. 293/1992 Zb. nemali. Krajský súd konštatoval v napadnutom rozsudku splnenie podmienok ustanovených v § 2 ods. 1 (vydanie osvedčenia notárom) a v § 2 ods. 2 (márne uplynutie lehoty) zákona č. 293/1992 Zb., avšak vôbec nepovažoval za relevantné skúmať, či došlo aj k splneniu podmienok podľa § 3 ods. 2 tohto zákona, v zmysle ktorého osvedčenie je možné podľa tejto právnej úpravy vydať len oprávnenému držiteľovi. A práve neexistenciu držby sťažovateľa v konaní pred všeobecným súdom namietali. Základnou zákonnou podmienkou pre vznik vlastníckeho práva vydržaním, či už hovoríme o všeobecnej právnej úprave podľa § 134 Občianskeho zákonníka alebo podľa špeciálnej právnej úpravy zákona č. 293/1992 Zb., je držba. Otázkou teda zostáva, či môže dôjsť k zákonom predpokladanému následku, t. j. vzniku vlastníckeho práva vydržaním u niekoho, kto nehnuteľnosť v držbe nemá, a zároveň skutočnosť, že v zmysle právnej úpravy platnej do 30. novembra 2000 nebol notár vydávajúci osvedčenie povinný skúmať splnenie podmienok zákona č. 293/1992 Zb., neznamená, že tieto zákonné podmienky ani nemuseli byť splnené. Vo vzťahu k jednoznačnému tvrdeniu krajského súdu v odôvodnení

napadnutého rozsudku, že po uplynutí 10-ročnej lehoty od zápisu oprávnenej držby do evidencie nehnuteľností už nebolo možné posudzovať okolnosti, za ktorých vydala notárka predmetné osvedčenie, ústavný súd poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 191/2009 z 29. novembra 2010 a sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012, v ktorej najvyšší súd zaujal opačný názor.

Na základe citovanej judikatúry tak súd dospel k záveru o možnosti ako predbežnú otázku riešiť (ak to teda mohlo byť aj predmetom osobitnej žaloby), či boli splnené podmienky na vydanie žalovaným v 1. rade zdôrazňovaného osvedčenia. V bode I. osvedčenia je totiž uvedené, že sporná parcela bola žalovaným v 1. rade nadobudnutá na základe zákona č. 138/1991 Zb.. Vzhľadom na uvedené požiadal súd žalovaného v 1. rade, aby v súlade s § 14 zákonom č. 138/1991 Zb. o majetku obcí (v pôvodnom znení), podľa ktorého doplnil a preukázal svoje tvrdenia nasledovne: a) v správe koho bola sporná nehnuteľnosť pred jej tvrdným prechodom do vlastníctva Mesta M., b) predložil Protokol o odovzdaní sporných nehnuteľností, c) predložil Návrh na zápis nehnuteľností (prevzatých mestom) do evidencie nehnuteľností s vyznačením spornej nehnuteľnosti, d) predložil čestné vyhlásenia a špecifikáciu osôb, ktoré ich urobili + preukázanie spôsobu držby sporných nehnuteľností. Požadované informácie považoval súd za rozhodné pre posúdenie dobromyseľnosti žalovaného v 1. rade pri tvrdenom vydržaní vlastníckeho práva. Na výzvu žalovaný v 1. rade nereagoval.

K otázke možnosti vydržania sporných nehnuteľností žalovaným v 1. rade súd uvádza: V súvislosti s predmetnými notárskymi osvedčeniami o držbe, existenciu oprávnenosti držby notár neskúmal a citovaný zákon mu navyše túto povinnosť výslovne neukladal. Podľa § 3 ods. 2 citovaného zákona notárske osvedčenie bolo možné vydať len držiteľovi nehnuteľnosti. Podľa § 134 OZ sa vlastníkom veci alebo práva pripúšťajúceho trvalý alebo opätovný výkon mohol stať len držiteľ oprávnený. Zákon č. 293/1992 Zb. v znení účinnom do 30.11.2000 nemožno vykladať tak, že samotným úkonom notára - vydaním notárskeho osvedčenia sa bez ďalšieho konštituovala oprávnenosť držby, ktorú by v následnom súdnom konaní a to aj po uplynutí zákonnej doby po zápise osvedčenia podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona nemohol súd v konaní o určovacej žalobe skúmať a v prípade jej negatívneho posúdenia súdom aj rozhodnúť o existencii vlastníckeho práva v prospech tretej osoby. Aj samotná dôvodová správa k zák. č. 393/2000 Z.z. uvádzala, že zákon č. 293/1992 Zb. nezohral takú úlohu v úprave vlastníckych vzťahov ako sa predpokladalo. Ba naopak, vniesol neistotu do právnych vzťahov, na ktorej nič nemení skutočnosť, že notár v obci, do katastrálneho územia ktorej nehnuteľnosť patrí, má povinnosť zverejniť oznámenie o návrhu na vydanie osvedčenia. Tým, že sa v navrhovanom novom znení zákona č. 293/1992 Zb. navrhlo vypustiť citované ustanovenia o vydávaní osvedčení o držbe a ich nahradení precizovanou úpravou § 63 zákona č. 323/1992 Zb. Notársky poriadok o vydávaní notárskych osvedčení o nadobudnutí vlastníckeho alebo iného vecného práva vydržaním za prísnejších podmienok sledoval, aby notár pri vydaní osvedčenia formou notárskej zápisnice skúmal, či žiadateľ preukáže splnenie podmienok vydržania podľa OZ. V praxi boli predmetné osvedčenia o držbe predmetom častých špekulatívnych usporiadaní vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam a následne ich nakladaní s poukazom na citovaný § 2 ods. 1, keďže navrhovatelia osvedčenia v rozpore s právnym postavením držiteľa a obmedzením držiteľa disponovať s vecou ako vlastníci, mohli túto ďalej ako vlastníci scudzovať bez ohľadu na plynutie alebo uplynutie vydržacej doby. Na túto skutočnosť poukazovala aj dôvodová správa k citovanému zákonu č. 393/2000 Z.z. Právny názor prezentovaný v žalovanom zdôraznenom rozsudku Najvyššieho súdu SR je však čiastočne v rozpore s právnymi názormi ako NS SR tak aj ÚS SR vyššie citovanými. Ak teda citovaný zákon ukladá, že vydať osvedčenie o držbe možno len držiteľovi nehnuteľnosti, ktorého definíciu obsahuje § 129 v spojitosti s § 130, ods. 1 OZ, podľa názoru súdu tým nie je dotknutá možnosť v civilnom konaní aj po uplynutí zákonnej 10-ročnej lehoty plynúcej od zápisu tohto osvedčenia do katastra nehnuteľnosti posudzovať u takéhoto držiteľa, resp. vlastníka splnenie podmienok na nadobudnutie vlastníckeho práva podľa kritérií na jeho nadobudnutie na základe vydržania stanovených OZ v znení účinnom po 01.01.1992.

Súd je toho názoru, že rozhodnutie NS SR, na ktoré poukázal žalovaný v 1. rade nemožno aplikovať bez zohľadnenia osobitostí jednotlivého prípadu a že je tu daná právomoc súdu v civilnom konaní hodnotiť oprávnenosť držby držiteľa, ktorého držba za vyššie uvedených podmienok bola osvedčená prostredníctvom notárskeho osvedčenia o držbe a následne aj ako prejudiciálnu otázku konštatovať nadobudnutie alebo nenadobudnutie vecného práva držiteľom na základe vydržania.

V právnom štáte, je od vlastníka možné očakávať len také „bdelé“ správanie, ktoré smeruje k ostražitosti pred legitímnymi zásahmi do jeho práva, ktoré sú zákonom predpokladané (právny úkon, vyvlastnenie) a nie pred zásahmi nelegitímnymi, zneužívajúcimi právo. Počínanie údajných dobromyseľných držiteľov, ktorí vlastníkov zapísaných v pozemkovej knihe (o čom si údaje vzhľadom na početnosť odborného aparátu Mesta M. mohli ľahko zistiť) neinformovali o úmysle dať si osvedčiť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, nežiadali ich vyjadrenie a pod. nesvedčí o skutočnej dobromyseľnosti. Naopak žalovaný v 1. rade vedel (opak nepreukázal, napriek súdom vyžiadaným konkrétnym podkladom), že mu sporné nehnuteľnosti odovzdané zo strany štátu právne správnym spôsobom (napr. LV, geometrický plán a pod.) neboli a vedel teda, že štát ich vlastníkom nebol. Žalovaný v 1. rade však (ak bol presvedčený o svojom vlastníctve, čo je nevyhnutné pre dobromyseľnú držbu) nepodal žalobu o určenie vlastníckeho práva (z titulu vydržania so zápočtom doby držby právneho predchodcu), ale zvolil postup podľa sporného právneho predpisu, ktorý umožňoval „vyblokovať“ katastrálnych vlastníkov (ktorí nemali dôvod obchádzať každý deň notárske úrady a ich úradné tabule) z konania a tak sa „zabudnutého“ vlastníckeho práva domáhať. Súd však takéto konanie neaprobuje, a preto dospel k záveru, že žalovaný v 1. rade vlastníkom sporných nehnuteľností nie je, ale že tieto patria do dedičstva po nebohej A. I.. Tým sa naprávi aj nezákonný stav uzurpácie cudzej nehnuteľnosti štátom, ktorej sa následnej ujalo mesto. Rozhodnutie NS SR, na ktoré poukázal žalovaný v 1. rade, teda nemožno teda aplikovať, keďže žalovaný v 1. rade sa dobromyseľne neujal držby predmetných nehnuteľností.

Nakoľko odvolací súd nespochybnil závery súdu prvej inštancie v predchádzajúcom rozhodnutí, preto súd prvej inštancie nemal dôvod sa odkloniť od svojho predchádzajúceho názoru.

Súd zamietol návrh žalovaného v 1. rade na doplnenie dokazovania vyžiadaním si notárskeho spisu o vydržaní a taktiež spisu katastra nehnuteľnosti z dôvodu hospodárnosti konania (vyhovenie návrhu by si vyžadovalo odročenie pojednávania) a vzhľadom na to, že žalovaný v 1. rade tento návrh podal po uplynutí lehoty sudcovskej koncentrácie. Okrem toho žalovaný v 1. rade mal možnosť takýto návrh podať písomne ešte pred pojednávaním, kedy by sa k nemu mohli vyjadriť aj žalobcovia. Navyše žalovaný v 1. rade neuviedol, čo by sa vykonaním tohto dokazovania malo preukázať.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.. Súd priznal náhradu trov konania žalobcom v 1a. až v 1d. voči žalovanému v 1. rade. Pokiaľ ide o ostatné strany sporu, súd prihliadal, že tieto v konaní aktívne neboli a boli označení ako strany sporu z dôvodu buď procesného nástupníctva alebo núteného spoločenstva. Zároveň sa tieto osoby pojednávaniu nezúčastňovali, a preto im žiadne trovy konania ani nevznikli, resp. si ich neuplatnili. O výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnom skončení veci. (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v dvoch rovnopisoch do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 363 C.s.p. v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach (§ 127 ods. 1 C.s.p.) podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

- e) súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolyvanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil (§ 125 C.s.p.).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov.